OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Lainvalmisteluosasto
LsN Salla Silvola

6.11.2015

Eduskunnan lakivaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE PERINNÖNJAON OIKAISUA JA OMAISUUDEN PALAUTUSVELVOLLISUUTTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI (HE 72/2015 vp)

1. Esityksen tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi perintökaareen (40/1965) uusi perinnönjaon oikaisua ja omaisuuden palautusvelvollisuutta koskeva luku. Lisäksi ehdotetaan vähäisiä muutoksia isyyslakiin (11/2015), oikeudenkäymiskaareen ja kuolleeksi julistamisesta annettuun lakiin (127/2005).

Esityksen tavoitteena on luoda aineellinen ja menettelyllinen sääntely perinnönjaon oikaisemiseksi tilanteessa, jossa perillisen tai yleistestamentin saajan oikeus perintöön on sivuutettu aiemmin toimitetussa perinnönjaossa tai lapsen ja vanhemman suhde vahvistetaan vasta perinnönjaon jälkeen.

Esityksen taustalla on isyyslain hyväksymisen yhteydessä eduskunnan antamat kaksi lausumaa, joissa edellytettiin, että hallitus ryhtyy valmistelemaan perinnönjaon peräyttämistä koskevaa lainsäädäntöä. Hallituksen tuli antaa ensimmäiseen lausumaan perustuva esitys eduskunnan käsiteltäväksi hyvissä ajoin niin, että ehdotetut muutokset voivat tulla samanaikaisesti voimaan uuden isyyslain kanssa 1.1.2016.

2. Esityksen keskeinen sisältö

Esityksen lähtökohta on, että kuolinpesästä omaisuutta saaneet palauttavat kuolinpesään aiemmin toimitetussa perinnönjaossa saamansa omaisuuden perinnönjaon oikaisua varten. Jos oikaisua vaativa on tullut perillisen asemaan vasta perinnönjaon toimittamisen jälkeen, palautusvelvollinen voisi omaisuuden palauttamisen sijasta maksaa kuolinpesälle rahamäärän, joka vastaa hänen liikaa saamansa omaisuuden arvoa.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Kasarmikatu 25 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Myös perittävän kuoleman jälkeen toimitettua ositusta tai omaisuuden erottelua voidaan ehdotuksen mukaan oikaista, jos kuolinpesä on siinä luovuttanut omaisuutta avio- tai avopuolisolle huomattavasti enemmän kuin se olisi ollut velvollinen luovuttamaan. Ehdotus sisältää säännökset myös niitä tilanteita varten, joissa omaisuus ei ole enää tallella tai se on vahingoittunut. Palautusvelvollisuutta voidaan tietyin edellytyksin sovitella.

Perinnönjaon oikaisusta pyritään ehdotuksen mukaan ensisijaisesti sopimaan osapuolten välillä. Oikaisua vaativa voisi kuitenkin tarvittaessa hakea tuomioistuimelta pesänselvittäjän määräämistä huolehtimaan omaisuuden palauttamisesta kuolinpesälle perinnönjaon oikaisua varten. Kuolinpesään voitaisiin määrätä myös pesänjakaja toimittamaan oikaisujako.

3. Vaikutukset

Ehdotetun lainsäädännön vaikutukset kohdentuvat yhdenvertaisesti kaikkiin perillisiin ja yleistestamentin saajiin, mukaan lukien tilanteet, joissa isyys vahvistetaan ennen 1 lokakuuta 1976 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen osalta miehen kuoleman jälkeen.

Esityksellä ei ole merkityksellisiä vaikutuksia valtiontalouteen tai viranomaisten toimintaan.

4. Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2016.

Perintökaaren muuttamista koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen mukaan lakia sovelletaan myös ennen sen voimaantuloa toimitettuun perinnönjakoon taikka ositukseen tai omaisuuden erotteluun. Ehdotettu laki ei kuitenkaan vaikuta ennen lain voimaantuloa tehtyjen sopimusten pätevyyteen.